

Številka: 00105-16/2018/5
Datum: 10. 1. 2019

Odgovor na poslansko pobudo Zmaga Jelinčič Plemenitega v zvezi novim državnim praznikom

Poslanec Zmago Jelinčič Plemeniti je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko pobudo v zvezi z novim državnim praznikom, in sicer poslanec predlaga, da se uvede nov državni praznik z nazivom DAN ZEDINJENE SLOVENIJE, ki se naj praznuje vsako leto na dan 29. novembra.

Z vidika pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pojasnujemo, da je področje praznikov in dela prostih dni urejeno z Zakonom o praznikih in dela prostih dnevih v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 26/91-I, 91/05, 93/05 – popr., 112/05 – UPB1, 52/10, 40/12 – ZUJF, 19/15, in 83/16; v nadaljevanju ZPDPD). Urejanje praznikov sicer sodi na področje državne ureditve v Republiki Sloveniji, v katero spadajo tudi splošni državni akti, simboli in prazniki. Na opredelitve praznikov in dela prostih dni pa se navezujejo tudi rešitve v delovni zakonodaji, ki dajejo delavcem pravico do odsotnosti z dela na prazničen in dela prost dan, s pravico do nadomestila plače oziroma do posebnega vrednotenja dela, če morajo delavci, zaradi nepretrganega delovnega oziroma proizvodnega procesa ali posebne narave dela, delati na ta dan. Pravico do odsotnosti z dela zaradi praznovanj opredeljuje Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZDR-1) v 166. členu, pravica do nadomestila plače v primerih odsotnosti z dela zaradi z zakonom določenih praznikov in dela prostih dni je urejena v 137. členu istega zakona, pravica do dodatka za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa za delo na praznike in dela proste dni po zakonu pa je opredeljena v 128. členu navedenega zakona. Višina teh dodatkov se določi s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti.

Že ob pripravi ZPDPD v letu 1991 so se kazale mnoge dileme in popolnoma raznovrstna stališča glede dni, ki bi jih bilo potrebno ustrezno obeleževati v naši državi. Predlagatelj je pri pripravi zakona proučil vsa posredovana stališča in predloge ter upošteval tudi izide javnomnenjske raziskave, ki je bila opravljena ravno z razlogom, da se z zakonom določijo praznični dnevi, ki imajo splošen pomen ali pomen za vse ali večino državljanov. Ureditev praznikov in dela prostih dni v Republiki Sloveniji mora vsekakor ustrezati dejanskemu odnosu naših državljanov glede pomembnosti določenih datumov, ki jim je potrebno dati posebno obeležje. Hkrati se je pri določevanju praznikov in dela prostih dni zasledovalo tudi zagotavljanje primerljivosti z ureditvami v drugih evropskih državah.

Upoštevanje vsa stališča, predloge in izid javnomnenjske raziskave je bila sprejeta ureditev, skladno s katero ZPDPD poleg praznikov določa še šest dela prostih dni z verskim obeležjem. Upoštevanje strukture praznikov po evropskih državah, lahko ugotovimo, da je tudi v večini primerjanih držav večina praznikov verskih, poleg novega leta ter praznika dela pa je praznično obeleževanje vezano še na državnost posamezne države.

Dejansko je bilo od sprejema ZPDPD predlaganih že nekaj dopolnil zakona, pri čemer so bile tri realizirane v spremembah in dopolnitvah zakona v letih 2005, 2010 in 2015, nekaj pa jih Državni zbor Republike Slovenije ni sprejel v obravnavo. Dopolnila so se nanašala na spremembe oziroma dodatno obeleževanje nekaterih dogodkov, ki so v povezavi z zgodovino naroda in države, pri čemer pa ti dodatni prazniki niso bili hkrati opredeljeni tudi kot dela prosti dnevi, temveč le kot prazniki, ki jim je zaradi pomembnosti dogodkov treba dati posebno obeležje dan Primoža Trubarja, praznik združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, praznik vrnitve Primorske k matični domovini, dan suverenosti in dan Rudolfa Maistra). Določitev dodatnih dela prostih dni bi namreč pomenila dodaten izpad delovnih ur oziroma povečanje obveznosti za delodajalce, kar bi imelo tudi vpliv na konkurenčnost slovenske države. Sprejeta ureditev pa tudi ohranja primerljivost števila prazničnih dela prostih dni z drugimi državami Evropske unije. Usklajenost določitve dela prostih dni je v evropskem prostoru izredno pomembna tudi zaradi medsebojnega gospodarskega in finančnega poslovanja.

Cilj zakona, ki ureja praznike in dela proste dni v Republiki Sloveniji je, da se z zakonom določijo praznični in dela prosti dnevi, ki imajo splošen pomen ali pomen za vse ali večino državljanov. Ureditev praznikov in dela prostih dni v Republiki Sloveniji mora vsekakor ustrezati dejanskemu odnosu naših državljanov glede pomembnosti določenih datumov, ki jim je potrebno dati posebno obeležje. Ob tem izpostavljamo, da čas prelomnih dogodkov po I. svetovni vojni od leta 2005 že obeležujemo z dvema praznikoma: 23. oktobrom, dnevom Rudolfa Maistra, v spomin na njegovo akcijo leta 1918, in 17. avgustom, praznikom združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, v spomin na odločitev s Pariške mirovne konference 1919, po kateri je Prekmurje pripadlo Kraljevini SHS, in posledični uveljavitvi te odločitve. Prav tako kot državotvorne praznike obeležujemo dan samostojnosti in enotnosti kot spomin na plebiscit, dan državnosti kot spomin na nastanek samostojne države in dan suverenosti kot spomin na odhod zadnjega vojaka JLA iz Slovenije.

Z vidika delovnopravne zakonodaje menimo, da povečevanje števila prazničnih dni, ki bi bili istočasno tudi dela prosti dnevi z vsemi pravicami, ki jih imajo delavci na te dni, z vidika obveznosti delodajalcev in primerljivosti ureditve z drugimi državami Evropske unije ne bi bilo sprejemljivo, seveda pa bi bila končna odločitev o morebitni spremembi ZPDPD v predlagani smeri odvisna od odločitve poslancev v Državnem zboru Republike Slovenije. Opredeljevanju dodatnega prazničnega dne, ki ne bi bil dela prost dan, pa načeloma ne nasprotujemo, saj to ne bi povzročilo dodatnega izpada delovnih ur in povečanja obveznosti za delodajalce, ob čemer pa se ne spuščamo v oceno zgodovinske utemeljenosti predloga.